

Литвин В.В., науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем громадської
безпеки ННІПФПМГБПСНГУ НАВС

Використання зарубіжного досвіду при підготовці поліцейських в Україні

Правова реформа останнього десятиліття не могла обійти стороною серцевину структури Міністерства внутрішніх справ - підготовку поліцейських в дусі поваги до закону та прав і свобод громадянина. Механізм підготовки поліцейського, створений радянським законодавцем наприкінці 50-х початку 60-х років, в нових умовах став багато в чому «пробуксовувати». Тому виникла нагальна потреба в кардинальному переформатуванні усієї системи відбору та підготовки кандидатів на службу до органів внутрішніх справ.

На даний момент головною задачею реформ в структурі міністерства є підготовка поліцейського для захисту громадян від протиправних посягань, а не демонстрації силових якостей на правопорушниках, яких набагато менше, ніж законослухняних мешканців. Не менш важливим є прищеплення поліцейському пильності, самовідданості й постійної готовності до виконання службового обов'язку, громадяни ж у свою чергу мають поважати поліцейського, розуміти, що його робочі будні аж ніяк медом не назвеш.

Проаналізувавши нормативну базу по підготовці поліцейських в зарубіжних країнах, потрібно відмітити, що на сьогодні зібраний багатоманітний досвід, який можна використати для підготовки кадрів поліцейських служб в Україні.

В кожній країні є своя специфіка по підготовці особового складу щодо забезпечення правопорядку, громадської безпеки, боротьби зі злочинністю у всіх її проявах. Відповідно до структури, завдань, правового регулювання органів внутрішніх справ в різних країнах будуються і національні системи підготовки кадрів. Наприклад, система підготовки

патрульних в Німеччині кардинально відрізняється від системи підготовки Японії. [2; с. 78]

Система професійної підготовки кадрів правоохоронних органів щільно взаємопов'язана з системою відбору - рекрутіngом кадрів. Якщо звернутись до початкового етапу - відбору кандидатів на службу в США, то однією з характерних особливостей системи рекрутіngу кадрів в правоохоронних органах є високий конкурс. Зумовлено це тим, що професія поліцейського або співробітника федерального правоохоронного агентства в США є високопрестижною і добре оплачуваною. Конкурс на місце у великому поліцейському департаменті становить 20-40 осіб. А в такому авторитетному агентстві, як ФБР, конкурс може доходити до декількох сотень чоловік на одне місце. Основними методами професійного відбору на роботу і навчання є: аналіз документів кандидата; селекційні інтерв'ю; біографічне опитування; психологічне тестування; центри оцінки. Більше того, у системі підготовки поліцейських кадрів США враховані й питання запобігання корупції та недопущення конфлікту інтересів (зокрема, розроблені довідники з питань етики, принципи етичної поведінки, стандарти етичної поведінки для службовців органів виконавчої гілки влади). [3; с. 118]

Принципи побудови систем підготовки кадрів у розвинених демократичних зарубіжних країнах у своїй сутності відповідають їх типологічним особливостям, спільним для всіх цих держав.

Особливості, які визначають ту чи іншу систему підготовки патрульних в різних країнах:

- історичні традиції правоохоронної діяльності;
- особливості побудови національних поліцейських систем та правового регулювання їх діяльності;
- особливості культурного розвитку певної держави на сучасному етапі (взаємодії державних структур та інститутів громадянського суспільства, загальної та правової культури і правосвідомості населення тощо);
- особливості соціально-економічного забезпечення (матеріальна база правоохоронної діяльності) і т. ін.

Для того щоб удосконалити систему підготовки поліцейських в Україні, потрібно звернутись до історії підготовки поліцейських таких країн як: Канада, Німеччини, Італії, США, Франції. Крім використання міжнародного досвіду, потрібно розвивати міжнародну співпрацю України в питаннях правоохоронної діяльності, а саме: навчання, обмін досвідом персоналу поліцейських служб та органів, стажування, запрошення тренерів міжнародного рівня в процесі підготовки нових кандидатів та перепідготовки дійсних працівників поліції.

Навчання і професійна підготовка майбутнього поліцейського повинна бути орієнтовані на захист, насамперед, прав і свобод громадянина; усвідомлення того, що він особисто і поліція в цілому слугуватиме громадянину; глибоке розуміння, що поліція зобов'язана надати

допомогу кожному громадянину у будь-якому випадку при зверненні (і коли вчиняється злочин, і при нещасному випадку, в екстремальній ситуації, побутовому конфлікті, раптовому захворюванні чи, скажімо, несподіваних пологах на вулиці.) Його навички повинні бути доведені до автоматизма.

Потрібно не забувати про психологічне забезпечення роботи поліцейського, яке повинно бути спрямоване на підготовку поліцейського до миттєвої реакції та правильних дій в будь-яких конфліктних та екстремальних ситуаціях та в повсякденній службовій діяльності.

Щоб розвивати всі ці глибокі професійні навички, підготовка в навчальних закладах повинна закласти не лише знання і уміння, а й здатність до саморозвитку, адаптації до нових соціальних, інформаційних, технічних та технологічних вимог, кваліфікованого здобуття нових знань шляхом самоосвіти - тобто мусить ґрунтуватись на засадах випереджальної освіти.

Серед безспірних здобутків поліцейської освіти в розвинених країнах є її висока технічна оснащеність, прикладність навчального процесу і наукових досліджень, навчання конкретної роботи, вироблення навичок і вмінь (часто доведених до автоматизму). Там готують фахівці з конкретних напрямів діяльності, адаптованих до реальних умов. Тому на цей стандарт повинні рівнятися ВНЗ МВС України. [1; с. 7]

Утім, перші кроки на шляху реформування вже зроблено. Широко використовується міжнародний досвід. Надалі потрібна підтримка законодавчого корпусу у вигляді прийняття відповідних законів, підзаконних нормативно-правових актів, рекомендацій по ефективній підготовці правоохоронного корпусу.

Список використаних джерел

1. Матюхіна Н.П. Сучасний погляд на управління правоохоронними органами Сполучених Штатів Америки // Право і безпека. - 2005. - Т. 4 - №5.- С. 7 - 9;
2. Совгір І.М. Загальні тенденції правового регулювання початкової підготовки персоналу ОВС // Право і безпека. - 2005. - Т. 4 - № 5.- С. 105;
3. Fluri P.H., Gustenau G.E., Pantev P.I. The Evolution of Civil-Military Relations in South East Europe. Continuing Democratic Reform and Adapting to the Needs of Fighting Terrorism. - Heidelberg (Germany): Physica-Verlag, 2005. - Р. 276;